

DENKEND AAN JAPAN

Schrijver Grete Simkuté raakte gefascineerd door een clubje Japanse bergmonniken, en eenmaal ter plekke trof ze nog meer wonderlijke fenomenen.

Een monnik die zichzelf levend heeft gemummificeerd: dat verhaal triggerde me om naar Japan te gaan. Ik las er voor het eerst over in een roman van – hoe kan het anders – Haruki Murakami, *De moord op Commendatore*. Ik was geïntrigeerd. Natuurlijk kende ik de in wikkels gehulde Egyptische mummies, maar ik had nog nooit gehoord van Japanse bergmonniken die zichzelf mummificeerden. Wat voor mensen deden dat, en hoe werkte zoiets überhaupt? Ik zag beelden voor me van iemand die zichzelf al rondjes draaiend hult in linnen doeken. Er volgde een periode waarin ik koortsig alles las wat ik kon vinden over deze bijzondere monnikenmummies. Tussen de elfde en negentiende eeuw zijn er zo'n twintig monniken geweest die hun leven op die manier hebben beëindigd. Toen ik las dat de sekte nog altijd bestaat, ook al is de zelfmummificatiepraktijk inmiddels verboden, wist ik meteen: hier moet ik heen én ga ik een boek over schrijven.

PARAPLU-AUTOMAAT

Zo geschiedde. In tegenstelling tot vele anderen die Japan voor het eerst bezoeken, begon mijn avontuur niet in een grote stad maar in Yamagata. Een noordelijke provincie met uitgestrekte rijstvelden, boerengemeenschappen, bloeiende persimoenbomen en de Dewa Sanzan: de drie heilige bergen waar de Japanse bergmonniken al eeuwen huizen. Ik bracht een paar weken door in een klooster, waar ik sliep op een matje op de vloer, gerechten at met enkel groenten, wortels en noten die in de bergen te vinden waren en de in wit gehulde monniken leerde kennen. Met sommige wandelde ik in stilte door de bergen en praatte in de avonden over wat ze allemaal doen en ooit deden. Van mediteren onder een ijskoude waterval en dagenlang wandelen tot een touw over een rotsformatie hangen of jezelf levend mummificeren: de monniken onderwierpen van oudsher hun lichamen aan de meest heftige proeven, om zo hun geest te harden en te zuiveren.

In die weken bezocht ik tempels, mediteerde ik met de monniken, bezocht ik wat mummies en vergaapte ik me aan herfstige berglandschappen. Ik had voldoende materiaal verzameld voor mijn roman; mijn hoofd zat vol impressies, ideeën en beelden die hun plek moesten vinden. Dankbaar nam ik afscheid van de bergsekte en stapte op de trein om de reis van de hoofdpersoon in Murakami's boek in omgekeerde volgorde te maken: van de bergen naar Tokio. Ik dommelde in een droomloze slaap en werd een paar uur later wakker in een parallel universum. Wolkenkrabbers, felle lichten, een station vol mensen die als mieren krioelden en over elkaar tuimelden: ineens bevond ik me in de tiende versnelling. Ontelbare prikkels kwamen op me af en doorprikten genadeloos de bubbel van verstilling waar ik nog in rond tuimelde. 'Ladies and gentlemen, we have reached our final destination: Tokio Station...'

In de dagen die volgden, keek ik wederom mijn ogen uit. Uit een wereld vol tradities was ik de moderniteit binnen

gedenderd. Ik vergaapte me aan alle automaten waar je paraplu's, honderden soorten Yakult of gebruikte slippers kon kopen. Aan de brandschone straten, aan de speciale slofjes die je aan moest doen voor een wc-bezoek, aan de vele zakenmannen met aktetassen die een subcultuur op zich leken. Steeds had ik me laten voortdrijven door de stroom mensen en ik verlangde naar een moment van stilstand. Om me even verbonden te voelen met al die voorbijgangers, om de vluchtige blikken iets langer vast te houden. In een café zou dat vast wel lukken, dacht ik. Hier zou ik mijn gedachten over mijn boek kunnen ordenen, mijn notities kunnen doornemen en misschien in gesprek met iemand raken. Met de Amsterdamse cafés in mijn achterhoofd waar ik naartoe ging voor een theetje en een snack, googelde ik 'café' en stapte binnen in een wereld van geheel unieke caféconcepten.

AAIEN TEGEN EENZAAMHEID

Het idee van een café als een semirustige plek waar ik mijn laptop kon openklappen, liet ik voor nu varen. Mijn eerste kennismaking met Tokio's 'alternatieve cafécultuur' was een animal cafe. Er zijn wel zo'n honderd dierencafés in het centrum van Tokio. De kattencafés – die we inmiddels ook in Nederland kennen – zijn het bekendst, maar je kunt ook cafés vinden waar je met egels, waterzwijnen, uilen,

konijnen en reptielen kunt 'knuffelen'. De cafés die ik heb bezocht, hadden huiselijke interieurs. Je kon er in een hoek een boek lezen, terwijl er een kat rond je voeten cirkelde of iemand verderop een egel te eten gaf. Een beetje alsof je op bezoek was in het huis of de tuin van een vriend. Voor mensen die zijn opgegroeid in de grote stad zijn dit soort plekken de manier om in contact te komen met de natuur en dieren, leerde ik. De cafés zijn ook populair onder dierenliefhebbers die niet de kans hebben om zelf huisdieren te houden, omdat ze in een klein appartement wonen bijvoorbeeld. Het is niet zo gek dat de meeste animal cafes in de centrumwijken van Tokio zitten, daar waar een groot percentage van de mensen alleen leeft. De populariteit is gelinkt aan de opkomst van de 'healing industry', die volledig is gericht op de eenzaamheid die veel Japanners ervaren. Misschien nog meer dan in het Westen is eenzaamheid een serieus probleem in Japan. Er zijn veel eenpersoonshuishoudens (tegen 2040 woont wel veertig procent van de bevolking alleen), de werkcultuur is zeer competitief met lange werkdagen en er is een hoog suïcidepercentage. Het fenomeen hikikomori, waarbij met name mannen die zich vele jaren thuis terugtrekken en zichzelf verwaarlozen, neemt toe; net als de verhalen van kodokushi, waarbij een persoon sterft en pas na vele weken of zelfs maanden wordt gevonden. >

Tegen betaling knuffelen met een konijn past dan ook in een tijd waarin verbondenheid en intimiteit tot handelswaar is geworden.

LEPELTJE-LEPELTJE LIGGEN

Wie niet genoeg heeft aan de warme vacht van een dier, kan zijn *intimacy fix* halen in een cuddle cafe. Hier kunnen mannen tegen betaling slapen met vrouwen. Nee, niet 'slapen', maar écht slapen. Mensen krijgen er de kans om tegen een warm lichaam, veelal van een jonge, knappe vrouw, aan te liggen en een dutje te doen. Je betaalt er ongeveer 25 euro voor een lepeltje-lepeltjesessie van 20 minuten, maar kunt ook kiezen voor een uur. Ook zijn er allerlei extra's tegen betaling (wederom geen al te 'gekke' dingen, of nou ja...): voor steeds ongeveer tien euro boven op de prijs kan de jonge vrouw in kwestie jouw rug strelen, mag je een minuut lang in haar ogen staren, kun je jouw hand boven op haar hoofd laten rusten, kan ze jou een voetmassage geven of kun je drie minuten lang op haar schoot slapen. En nee, het is niet de bedoeling dat je dit ziet als voorspel van het een of het ander; de 'co-sleeping speciality shops', zoals de cuddle cafes zich ook noemen, zijn expliciet geen bordelen.

Het is makkelijk om de mannen die dit soort cafés bezoeken als ietwat zielige weirdo's te zien. Maar stel je voor: je hebt een hele dag speelgoed verkocht in Tokio's Akihabara-wijk (het centrum van anime, manga, elektronische gadgets en videospelletjes) en het enige waar je naar verlangt na weer een troosteloze, monotone werkdag, is tegen een zachte vrouw aan liggen en in slaap vallen. Maar je bent al een paar jaar vrijgezel en keert huiswaarts naar je donkere, eenzame studioflat waar een smaakloze magnetronmaaltijd op je wacht. In een cuddle cafe, dat ook nog in de buurt van je werk ligt, krijg je echter de kans om je droom waar te maken tegen een betaalbare prijs: waarom ook niet? De reden dat dergelijke cuddle cafes in Japan oppoppen en (nog) niet in Nederland: het Japanse *celibacy syndrome*. Een groeiend percentage jonge mensen heeft weinig tot geen interesse in daten, seks of relaties. De gemiddelde Japanner heeft 45 keer per jaar seks, het laagste aantal van een onderzoek dat is uitgevoerd in 41 landen. Het leverde Japan de geuzennaam 'the sexless nation' op. Steeds meer Japanners kijken negatief tegen relaties of het huwelijk aan, bijvoorbeeld omdat het onmogelijk is om als vrouw een carrière te hebben én een gezin, of omdat mensen in de Japanse cultuur sowieso minder makkelijk connecties aangaan, of vanwege makkelijk beschikbare alternatieven zoals prostitutie, seksrobots of porno. Toch blijft de behoefte aan intimiteit onveranderd – door het schaarse aanbod misschien wel sterker dan ooit.

DE RODE DRAAD

Als ik tegen het einde van mijn verblijf in Tokio op het anti-loneliness cafe stuit en er een bord ramen besluit

DE CORRESPONDENT

Grete Simkutė is journalist en auteur. Ze werkte en woonde in België, Noorwegen en delen van Azië. Haar teksten – over kunst, cultuur en architectuur – zijn onder meer in *De Morgen* en *Elle*. Ook schrijft ze voor architectenbureaus, galeries, ontwerpers en kunstenaars. 'De man die een berg werd' is haar debuutroman.

te eten terwijl er een gigantische Moomin-knuffel tegenover me zit die me levenloos aanstaart, denk ik aan mijn hoofdpersonage: de monnik. In mijn hoofd heeft zich een figuur gevormd die zich door sluimerende schuldgevoelens van de mensen heeft afgezonderd en als ultieme daad van eenzaamheid zijn leven beëindigd in een ondergrondse tombe.

Hoe gefragmenteerd mijn verblijf in Japan ook lijkt – ik verbleef in tempels in de bergen en tussen de wolkenkrabbers – ik besef inmiddels dat er één rode draad is: de eenzaamheid die mensen voelen. En de manieren die ze vinden om ermee om te gaan, of dat nu in 1600 is of nu. Een onverwacht troostende gedachte, die in mij een gevoel van intense verbondenheid opwekt. Of zou het toch het gezelschap van de Moomin-knuffel zijn? ●